Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/2782

22.5.2025

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 13 maj 2025

om den ekonomiska politiken i euroområdet

(C/2025/2782)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 136 jämförd med artikel 121.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 3.3 a,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([2]), särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Den 4 november 2024 utfärdade Eurogruppen i inkluderande format ett uttalande om den europeiska ekonomins konkurrenskraft (*Eurogruppens uttalande*) i vilket den underströk behovet av omedelbara åtgärder för att genom ambitiösa investeringar och strukturreformer komma till rätta med unionens eftersläpning i fråga om produktivitet, innovation och konkurrenskraft. Europeiska rådet förstärkte därefter denna uppmaning till handling med Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraftenutfärdad den 8 november 2024 (*Europeiska rådets förklaring*). Eurogruppens uttalande och Europeiska rådets förklaring återspeglar de allmänna slutsatserna i rapporten *The future of European competitiveness* (*Draghirapporten*) och rapporten *Much more than a market* (*Lettarapporten*) och visar att det finns en samsyn om de utmaningar och möjligheter som unionens ekonomi står inför. De ger en bakgrund till genomförandet av det nya ramverk för ekonomisk styrning (*ramverket*) efter ikraftträdandet av förordning (EU) 2024/1263, rådets förordning (EU) 2024/1264 ([3]) och rådets direktiv (EU) 2024/1265 ([4]) den 30 april 2024. Ramverket syftar till att säkerställa en hållbar offentlig skuldsättning och främjar en hållbar och inkluderande tillväxt genom reformer och prioriterade investeringar. I de medelfristiga planer som lämnats in i enlighet med ramverket av medlemsstaterna hittills ligger tonvikten på reformer och investeringar som syftar till att förbättra konkurrenskraften. Rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet tillhandahåller inom ramen för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken en bedömning av den makroekonomiska politiken i euroområdet vad gäller såväl finanspolitiska som andra aspekter. Genom att lyfta fram viktiga makrostrukturella och institutionella utmaningar, samt prioriteringar och rekommendationer som kollektivt riktas till euroområdet som helhet och dess medlemsstater utgör denna rekommendation en plattform för politiska diskussioner om områden som är av gemensamt intresse för euroområdets medlemsstater.

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Rådets förordning (EU) 2024/1264 av den 29 april 2024 om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott (EUT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).
([4]) Rådets direktiv (EU) 2024/1265 av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(2) Euroområdet har uppvisat en anmärkningsvärd makroekonomisk och social resiliens och har klarat av den snabba disinflationen med minimal inverkan på sysselsättningen. Euroområdets förmåga att absorbera chocker och komma på fötter igen, vilket tydligt framgick i dess hantering av covid-19 och energikriserna, har också bidragit till detta positiva resultat. Denna resiliens beror till stor del på att unionen, inbegripet Europeiska centralbanken (ECB), och medlemsstaterna agerade snabbt, beslutsamt och gemensamt, vilket bidrog till att dämpa de allvarliga krisernas inverkan på ekonomin. Att flera medlemsstater hade sunda offentliga finanser 2019, att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul snabbt aktiverades och att det infördes nya unionsinstrument som NextGenerationEU och Sure gav tillsammans med den fleråriga budgetramen euroområdet det finanspolitiska utrymme som gjorde det möjligt att vidta effektiva finanspolitiska åtgärder. Euroområdets resiliens har även stärkts av dess strukturella omvandling under det senaste decenniet. Arbetsmarknaderna har blivit mer flexibla och de finansiella systemen har visat sig vara betydligt mer robusta än under den globala finanskrisen. Under perioden efter covid-19-pandemin har den privata konsumtionen gynnats av en stark arbetsmarknad och politiska stödåtgärder, samtidigt som sparkvoten varit fortsatt hög. Offentliga investeringar har stöttats genom faciliteten för återhämtning och resiliens och med andra unionsmedel. När det gäller privata investeringar har utvecklingen varit mycket mindre dynamisk, i synnerhet sedan 2022, i ett läge med stramare finansiella villkor och utbredd global makroekonomisk osäkerhet. Nettoexportens bidrag till BNP-tillväxten har varit svagt positivt mot bakgrund av en svag importutveckling och en export som på senare tid har påverkats av ökad fragmentering och restriktioner i handeln. Framöver förväntas den reala BNP-tillväxten, som låg på 0,4 % 2023, vara fortsatt dämpad på omkring 0,8 % 2024 för att därefter stiga till 1,3 % 2025 och 1,6 % 2026. En starkare privat konsumtion förväntas driva på en ökad aktivitet under 2025 och 2026 efter en stadig, men långsammare, reallöneökning och sysselsättningstillväxt. Under de närmaste två åren förväntas de totala investeringarna öka mer gradvis och få draghjälp av en återhämtning i både privata och starka nationella och EU-finansierade offentliga investeringar, medan en ökad extern efterfrågan förväntas stödja exporten.

(3) Den samlade inflationen steg efter energikrisen kraftigt till höga nivåer (och nådde i oktober 2022 nådde sin topp med ett genomsnitt på 10,6 % för euroområdet) men förväntas sjunka till 2,1 % 2025 och därefter ytterligare till 1,9 % 2026. Även skillnaderna i inflationstakt inom euroområdet, som ökade under 2022, har sedan dess minskat och förväntas ligga kvar nära sina historiska genomsnitt. Disinflationen beror till stor del på att de externa krafter har börjat klinga av som har lett till kraftiga prisökningar på energi, livsmedel och tjänster under de senaste tre åren. Den visar också att ECB:s beslutsamma politiska åtgärder har haft effekt. I början när inflationen kraftigt började stiga genomförde ECB en rad räntehöjningar för att hålla inflationsförväntningarna nere och hålla tillbaka prisökningarna, samtidigt som man började minska sina tillgångsportföljer. Penningpolitiken har blivit mindre stram på senare tid för att säkerställa att inflationen på ett hållbart vis stabiliserar sig kring ECB:s medelfristiga mål på 2 %.

(4) Trots att den ekonomiska aktiviteten försvagades var arbetsmarknaderna fortsatt starka under 2024. Sysselsättningen ökade med 3 miljoner i euroområdet mellan slutet av 2022 och mitten av 2024 och antalet arbetstillfällen nådde en rekordhög nivå. sysselsättningstillväxten har varit stark i alla åldersgrupper, oavsett kön och oavsett utbildningsnivå. Även arbetskraftsdeltagandet ökade och nådde en ny toppnotering 2024, även om utmaningar kvarstår när det gäller i synnerhet kvinnor, yngre och äldre arbetstagare, romer samt personer med funktionsnedsättning. Liksom många andra utvecklade ekonomier har euroområdet dragit nytta av stora migrationsströmmar, inbegripet från Ukraina och andra områden, vilket har ökat arbetskraftsutbudet och bidragit till att minska bristen på arbetskraft och kompetens inom vissa branscher och länder. Arbetslösheten i euroområdet stabiliserade sig i oktober 2024 runt en nivå på 6,3 %, en historiskt låg nivå. Den tilltagande trend vad gäller brist på arbetskraft och kompetens som är en följd av att befolkningen i arbetsför ålder krymper och att det efterfrågas ny kompetens, en trend som har förstärkts av den snabba återhämtningen från den recession som orsakades av pandemin, har försvagats något på senare tid, men en betydande brist på arbetskraft kvarstår i flera olika branscher. De stora företagsvinsterna och balansräkningsdynamiken har bidragit till en stark efterfrågan på arbetskraft. På senare tid har andelen företag som uppger att arbetskraft är en faktor som begränsar deras produktion samtidigt som antalet lediga tjänster har sjunkit från sina rekordhöga nivåer, även om de fortfarande är höga och ligger över nivåerna före pandemin.

(5) Under 2023 och 2024 steg de nominella lönerna till följd av hög inflation och en stram arbetsmarknad. Under andra kvartalet 2024 ökade den nominella ersättningen per anställd med 4,5 % (genomsnittet i euroområdet) jämfört med samma period 2023, vilket var en något långsammare takt än den som noterades 2023. I sin höstprognos 2024 räknar kommissionen med en robust nominell löneökning under 2024 och viss återhållsamhet 2025. Reallönerna, som sjönk under 2022 och första halvåret 2023, började åter stiga under tredje kvartalet 2023. Att vinstandelen de senaste åren först ökade och därefter minskade tyder på att företagen kompenserar löneökningarna genom att minska sina vinstmarginaler i stället för att höja sina priser. Den gradvisa återhämtning av reallönerna som nu pågår återspeglar därför till stor del en upphämtningsdynamik och de rådande förväntningarna när det gäller nominella

löneökningar och produktivitetstillväxt och förefaller ligga i linje med en återgång till det medelfristiga inflationsmålet på 2 %. Inkomsterna i den lägre änden av inkomstskalan har det senaste året gynnats av både offentliga transfereringar och höjningar av minimilönerna. Mer måste dock göras för att främja tillräckliga löner och arbetstillfällen av hög kvalitet eftersom fattigdomsrisken bara är marginellt lägre än 2019 och de finansiella svårigheterna, efter att ha ökat under energikrisen, fortfarande är stora för hushållen, vilket gäller såväl hushåll med de lägsta inkomsterna som lägre medelinkomsthushåll.

(6) Euroområdet har länge haft strukturella problem som påverkar dess konkurrenskraft. Dessa inbegriper stagnerande produktivitet, hinder på den inre marknaden, otillräckliga privata investeringar, begränsad innovation, begränsad spridning av digital teknik, höga energipriser och administrativa bördor. Tillväxten i total faktorproduktivitet – ett produktivitetsmått där man bortser från ökningen av sysselsättning och kapital – har i högre grad än i andra jämförbara regioner, till exempel Förenta staterna, stagnerat de senaste decennierna. Situationen skapar oro för att euroområdet inte ska kunna bibehålla sin konkurrenskraft i en omvärld som präglas av snabba tekniska förändringar. För att hantera dessa utmaningar krävs det en mångfasetterad strategi. Den strategin innefattar att påskynda innovation och utveckling av avancerad digital och utsläppsfri och utsläppssnål teknik och infrastruktur, till exempel genom att uppmuntra till anpassning av affärsmodeller och ta itu med kompetensbrister samt, där så behövs, genom att förbättra tillgången till digital infrastruktur. Vidare är det fortfarande mycket viktigt att underlätta spridning av innovation mellan branscher och företag, att öka arbetskraftens kompetens, i synnerhet grön och digital kompetens, och att minska den administrativa bördan, samtidigt som de politiska målen och normerna för den gröna given upprätthålls. Att fördjupa den inre marknaden genom att undanröja hinder och genom att säkerställa ett korrekt genomförande och förbättrad tillämpning och efterlevnad av reglerna för den inre marknaden, i synnerhet genom integrering av unionens kapitalmarknader, är också avgörande för att stärka euroområdets konkurrenskraft. Att energipriserna är högre än för jämförbara internationella aktörer urholkar dessutom flera branschers förmåga att konkurrera. Detta missgynnar företagen, särskilt inom energiintensiva branscher som är beroende av olja och gas.

(7) Unionen utmärker sig globalt vad gäller grundforskning och spenderar ungefär lika mycket offentliga medel på forskning och utveckling (FoU) som sina konkurrenter, men släpar efter i fråga om tillämpad forskning och omsättning av forskningsresultat i säljbara produkter, i synnerhet när det gäller högteknologiska digitala innovationer. Det är oerhört viktigt att euroområdet och unionen inte hamnar på efterkälken i förhållande till andra stora ekonomier när det gäller aktuella innovationstrender som den gröna omställningen, digitaliseringen, artificiell intelligens (AI), halvledare och kvantdatorteknik, samt rymd- och bioteknik. Utveckling av kapacitet inom strategisk digital teknik blir allt viktigare, och vi måste ta tillvara unionens styrkor för att förstärka EU:s ställning som global ledare inom teknik, förstärka EU:s tekniska suveränitet och resiliens och slå vakt om unionens öppna, strategiska oberoende. Hinder för kunskaper och talanger att röra sig mellan europeiska länder kan dessutom göra det svårare att förverkliga unionens fulla potential inom innovation, produktivitet och konkurrenskraft. För att öka produktiviteten är det nödvändigt att skynda på innovationer och öka framför allt den privata sektorns investeringar i forskning och utveckling (FoU), till exempel genom riktade och väl kalibrerade offentliga FoU-investeringar som kan stimulera privata FoU-satsningar. Investeringar i humankapital har blivit mycket viktiga nu när ekonomierna står inför trycket från snabba tekniska och demografiska förändringar. Även om andelen invånare med högskoleutbildning i Europa totalt sett ökar, pågår det en oroväckande minskning av den grundläggande kompetensen bland yngre och det sker alltför begränsade framsteg när det gäller vuxnas deltagande i lärande, vilket hämmar utbildningsresultaten och produktivitetstillväxten i närtid. Den dubbla digitala och gröna omställningen kräver dessutom utveckling av nya, alltifrån grundläggande till mer avancerade och specialiserade, kompetenser. Allt detta måste tillgodoses genom riktade utbildningsinitiativ under hela livscykeln. Genom att prioritera utbildning och kompetensutveckling kan unionen främja innovation, produktivitet och konkurrenskraft.

(8) Unionens företag behöver gynnsamma villkor som underlättar stordriftsfördelar och främjar deras tillväxt och expansion, samt hjälper dem att blomstra på de globala marknaderna. Enkäter visar att den komplicerade regelmiljön, den samlade mängden rapporteringsskyldigheter och invecklade skatteregler ofta inverkar negativt på företagens investeringsbeslut och expansionsutsikter i euroområdet och unionen. Deras tillväxt påverkas också av geopolitiska spänningar, geoekonomisk fragmentering, handelsrestriktioner och problem med den ekonomiska säkerheten, vilket inverkar på tillgången till kritiska råvaror och kritisk teknik. En snabbare omställning till en mer cirkulär ekonomi skulle göra det lättare att hantera brister på kritiska råvaror, samtidigt som främjande av investeringar tillsammans med unionens internationella partner ytterligare kan stärka den europeiska industrins konkurrenskraft, inbegripet genom Global Gateway-initiativet och Team Europe-strategin. För att mobilisera resurser

till sektorer med hög produktivitetstillväxtpotential måste flaskhalsar för kapital och omfördelning av arbetskraft undanröjas. På energimarknaden är utvecklingen av tillräckliga och kostnadseffektiva sammanlänkningar av näten och effektiv användning av de befintliga och i synnerhet de gränsöverskridande näten avgörande för en sammankoppling av producenter och konsumenter inom stora geografiska områden. Vidare, för att möjliggöra efterfrågeflexibilitet, öka flexibilitetens roll och bidra till att minska energikostnaderna, är det mycket viktigt att öka energieffektivitet samt för utbyggnad och användning av utsläppsfri och utsläppssnål teknik, även genom energigemenskaper. Affärsverksamhet och investeringar kan främjas genom att onödiga administrativa bördor undanröjs och genom att det blir lättare och snabbare att få tillstånd. Strukturreformer, till exempel sådana som stöds med unionsmedel som ingår i medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer, bidrar till att stärka medlemsstaternas konkurrenskraft. En hållbar och inkluderande tillväxt och utveckling bidrar till att minska skillnaderna mellan de europeiska regionerna och främja uppåtgående social konvergens. Mer än 30 år efter det att den inre marknaden upprättades är dess fulla potential dock fortfarande underutnyttjad. Åtgärder för att öka produktiviteten på nationell nivå skulle kunna identifieras, prioriteras och samordnas på ett bättre sätt. Inte alla medlemsstater har inrättat nationella produktivitetsnämnder för detta ändamål eller utnyttjat deras potential på ett effektivt sätt. Ökad regelkonvergens och ekonomisk integration kan stimulera privata investeringar, produktivitet och innovationskapacitet samt främja diversifiering och säkra leveranskedjor för företag i unionen. Unionen kommer även att behöva göra noggranna avvägningar mellan att fortsatt engagera sig för öppen handel och behovet av att stärka sin ekonomiska säkerhet, å ena sidan, och att uppnå målen med given för ren industri och samtidigt säkerställa lika konkurrensvillkor globalt genom att ytterligare användning av handelspolitiska skyddsinstrument mot illojala handelsmetoder. Detta kräver en samordnad strategi och politisk komplementaritet på både medlemsstatsnivå och unionsnivå.

(9) Sparandet är högt i euroområdet. Om sparmedlen kanaliseras till produktiva investeringar via kapitalmarknaderna kan de på ett väsentligt sätt bidra till finansieringen av den gröna och den digitala omställningen och därmed minska konkurrenskraftsklyftan. En stor andel av euroområdets företag är beroende av banksektorn som finansieringskälla, samtidigt som stränga villkor för bankfinansiering under de senaste åren har försvårat investeringar. Företagens kreditkostnader minskar dock, vilket är i linje med styrräntesänkningarna. Det finns inte samma tillgång till riskkapital och finansiering från andra aktörer än banker, särskilt inte för innovativa företag, som i Förenta staterna. Även om offentliga investeringar, med stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, kan spela en roll behövs det omfattande privat finansiering för att ta itu med utmaningen att stärka euroområdets konkurrenskraft och samtidigt ge stöd till gröna och digitala investeringar ska klaras av. Öppna, integrerade och välfungerande kapitalmarknader är viktiga för att stödja flödet av privata investeringar till innovation och för att tillhandahålla tillräcklig finansiering som matchar den investeringsutmaningen. En europeisk spar- och investeringsunion, som föreslogs i Lettas och Draghis rapporter, kan främja konkurrenskraftiga och välfungerande finans- och banksektorer, som i sin tur kan stödja tillväxt och förbättrad konkurrenskraft samt göra det lättare att utnyttja det enorma privata sparandet för att tillhandahålla tillräcklig finansiering för investeringsmöjligheter. Detta skulle sammantaget kunna göra det lättare att finansiera innovation, utfasningen av fossila bränslen i industrin och den gröna och den digitala omställningen. En ökning av antalet investerbara projekt i euroområdet skulle emellertid också kräva en djupare integration av varu- och tjänstemarknaderna och förenklingar av regelverket. I Eurogruppens uttalande upprepade Eurogruppen i sitt åtagande att fullborda bankunionen i enlighet med sitt uttalande i inkluderande format av den 16 juni 2022.

(10) Den senaste tidens kriser och de politiska åtgärder som krävts för att hantera dem har lett till ökad offentlig skuldsättning och betydande underskott i vissa medlemsstater i euroområdet. Detta utgör tillsammans med stigande kostnader för en åldrande befolkning en utmaning för den finanspolitiska hållbarheten de närmaste åren. Beslutsfattare kommer att behöva skapa finansiella buffertar och investera i en rättvis grön och digital omställning, social och ekonomisk resiliens, inbegripet den europeiska pelaren för sociala rättigheter, energitrygghet och, vid behov, uppbyggnad av försvarsförmågor. För att uppnå denna balans kommer det att krävas en noggrann prioritering av offentliga utgifter och samordning av politiken, så att man säkerställer att de investeringar som krävs för att uppnå en hållbar och inkluderande tillväxt och ökad resiliens kan stödjas. En försiktig finanspolitik kommer att bidra till en balanserad policymix, medan finansiell stabilitet kommer att spela en avgörande roll för att stärka euroområdets ekonomiska fundament och säkra dess ställning i den globala ekonomin. Det nya ramverket för ekonomisk styrning, i synnerhet användningen av nettoutgiftsökningen som stabilitets- och tillväxtpaktens enda operativa indikator, förväntas stärka de automatiska stabilisatorernas roll i euroområdet.

(11) Efter att ha nått en topp under första kvartalet 2021 har den genomsnittliga offentliga skuldkvoten för euroområdets medlemsstater minskat och uppgick i slutet av 2023 till 88,9 % av BNP. Den aggregerade skuldkvoten ser ut att öka marginellt under perioden 2024–2025 till 89,6 % av BNP. Denna beräknade ökning återspeglar högre kostnader för betalningar på skulder i kombination med en långsammare nominell BNP-tillväxt på grund av sjunkande inflation,

samtidigt som höga primära underskott fortsätter att väga tungt på skulddynamiken. Stock-/flödesjusteringar ser samtidigt ut att bli skuldökande under perioden 2024–2025. De offentliga skuldkvoterna skiljer sig åt mellan länderna: I slutet av 2025 förväntas de flesta medlemsstater ha en lägre skuldkvot än 2020. Elva medlemsstater i euroområdet kommer dock fortfarande att ha en skuldkvot som överstiger 60 % och fem medlemsstater en skuldkvot som överstiger 100 %. Eftersom skuldsättningen i euroområdet fortfarande ligger över nivåerna före pandemin och många medlemsstater har hållbarhetsproblem behövs det strategier som säkerställer en stadig, differentierad, gradvis och realistisk skuldminskning i linje med det nya ramverket för ekonomisk styrning för att säkerställa en hållbar skuldsättning och nya finansiella buffertar. Reformer och investeringar skulle samtidigt stärka BNP-tillväxten och även bidra till finanspolitisk hållbarhet. Den finanspolitiska inriktningen i euroområdet beräknas ha varit kontraktiv under 2024, närmare bestämt 0,5 % av BNP, och förväntas vara något kontraktiv även under 2025, närmare bestämt strax över 0,25 % av BNP. Om det nya finanspolitiska ramverket tillämpas korrekt skulle detta innebära en något kontraktiv finanspolitisk inriktning i euroområdet även under 2026. Efter de senaste årens mycket expansiva finanspolitik vore detta lämpligt i euroområdet, även om det finns stora skillnader mellan medlemsstaterna, i synnerhet när man tar hänsyn till deras individuella offentliga finanser. Med tanke på vikten av att stärka den finanspolitiska hållbarheten ytterligare och fortsätta att stödja den pågående disinflationsprocessen krävs en försiktig politik. Den gradvisa och differentierade konsolideringen av de offentliga finanserna ska i kombination med reformer och investeringar, samt tillgången till stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, skydda den ekonomiska tillväxten och stimulera den potentiella tillväxten i euroområdet.

(12) Att stärka de offentliga finanserna är avgörande för att hantera framtida kriser och säkerställa hållbarheten i systemen för pensioner, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg. Kostnaderna för en åldrande befolkning beräknas stiga, med betydande variationer mellan medlemsstaterna, och drivas av framför allt stigande pensionskostnader samt av kostnader för hälso- och sjukvård och långvarig vård. Den anpassning av de offentliga finanserna som krävs medför utmaningar och tydliggör vikten av att ha noggrann uppsikt över inkomster och utgifter. I euroområdet har de offentliga inkomsterna i genomsnitt legat kvar på omkring 45,6 % av BNP de senaste två decennierna, medan utgifterna steg kraftigt under finanskrisen och covid-19-pandemin. Inkomstkvoten förväntas ha ökat under 2024 till följd av oförutsedda inkomster från skatter och sociala avgifter med koppling till det starka arbetsmarknadsläget och förväntas öka ytterligare under 2025 till följd av diskretionära åtgärder på inkomstsidan. Skatteinkomsternas nuvarande sammansättning är dock kanske inte alltid optimal och skattekilen i euroområdet är relativt hög jämfört med den i andra utvecklade ekonomier. Detta är särskilt relevant i ett läge där man måste maximera arbetskraftsdeltagandet på en stark arbetsmarknad där bristen på arbetskraft är ett problem. Det vore positivt med en förskjutning av skattebördan från skatt på arbete till andra skatter som har mindre inverkan på tillväxten och inte är lika snedvridande, till exempel fastighetsskatter eller miljöskatter. Riktade översyner av incitament i skatte- och bidragssystemen kan tillsammans med en aktiv arbetsmarknadspolitik och tillhandahållande av högkvalitativ och överkomlig förskoleverksamhet och barnomsorg samt långvarig vård och omsorg bidra till att minska bristen på arbetskraft och samtidigt upprätthålla ett stabilt inkomstflöde och därigenom underlätta den nödvändiga anpassningen av de offentliga finanserna. Åtgärder mot aggressiv skatteplanering, skatteflykt och skatteundandragande kan också göra skattesystemen effektivare och rättvisare samtidigt som de stöder återhämtning och ger ökade inkomster. Även om den totala utgiftskvoten har minskat sedan 2021 är den fortfarande hög jämfört med nivåerna före covid-19. Utgiftskvoten beräknas under 2024-2025 stabiliseras på omkring 49,6 % av BNP, eftersom begränsningarna av de primära löpande utgifterna i samband med genomförandet av unionens nya finanspolitiska ramverk skulle neutraliseras av högre ränteutgifter.

(13) Euroområdets finansiella system har visat sig vara robust i en situation med snabbt stigande räntor och befinner sig nu i ett osäkert makroekonomiskt läge där efterfrågan på lån är dämpad och det i flera medlemsstater finns sårbarheter i fastighetssektorn. Under de senaste åren har hög lönsamhet hjälpt företagen att sköta betalningarna på sina skulder trots att finansieringsvillkoren stramats åt. En svag ekonomisk tillväxt och stigande arbetskraftskostnader kan dock öka sårbarheten i vissa sektorer. Framför allt har priserna på kommersiella fastigheter sjunkit kraftigt, vilket skapat oro kring skuldbetalningarna, medan det uppstått stora skillnader i bostadsprisutvecklingen mellan medlemsstaterna. Banksektorns resiliens har främjats av ett robust tillsynsregelverk, däribland högre kapitalkrav och låntagarbaserade åtgärder. Andelen nödlidande lån är fortfarande låg, men det finns tecken på en försämring inom fastighetssektorn. Den växande finanssektorn utanför banksektorn står också inför sårbarheter i fall där likviditetsgapen inte begränsas och skuldsättningsgraden är alltför stor. Dessa sårbarheter kan förstärka prisjusteringarna vid en plötslig marknadskorrigering.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS medlemsstaterna i euroområdet att var för sig, inbegripet genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, och gemensamt inom Eurogruppen vidta följande åtgärder under perioden 2025–2026:

1. **Konkurrenskraft**

Främja produktiviteten så skyndsamt som möjligt genom att flytta resurser till hög produktiva sektorer och sektorer med hög produktivitetspotential genom bättre fungerande och ytterligare integrerade varu- och tjänstemarknader samt strukturella reformer. Åtgärda fragmenteringen av innovationsekosystemen och stärka deras förmåga att generera banbrytande innovationer, inbegripet inom digital och utsläppsfri och utsläppssnål spetsteknologi och spjutspetsinfrastruktur, samt öka användningen av ny digital och utsläppsfri och utsläppssnål teknologi och innovativ verksamhet i bredare bemärkelse. Uppmuntra företagen att satsa på tillämpad forskning och innovation samt omsättning i säljbara produkter. Föra en politik som uppmuntrar användning av digitala och högteknologiska lösningar i företag. Öka företagens effektivitet och förmåga att nå sin optimala skala, i synnerhet genom att fördjupa den inre marknaden. Förbättra företagsklimatet genom att minska den onödiga administrativa bördan och lagstiftningens komplexitet samt genom att undanröja hinder för investeringar, samtidigt som de politiska målen upprätthålls. Säkerställa att industripolitiken på ett ändamålsenligt sätt inriktas på strategiska sektorer och strategisk teknik, så att offentligt stöd samordnas på europeisk nivå och inte snedvrider konkurrensvillkoren på den inre marknaden, och att den på ett effektivt sätt bidrar till euroområdets konkurrenskraft och dess öppna strategiska oberoende. Uppmuntra entreprenörskap och skapande av nya företag.

Snabbt utveckla en europeisk spar- och investeringsunion, genom att främja konkurrenskraftiga och välfungerande finans- och banksektorer, för att stödja tillväxt och investeringar och förbättra konkurrenskraften. Fullborda bankunionen genom att fortsätta arbetet med alla återstående, i enlighet med det uttalande som utfärdades av Eurogruppen i inkluderande format i juni 2022, och slutföra reformen av ramen för krishantering och insättningsgaranti. Gå vidare med de återstående åtgärderna i 2020 års handlingsplan för kapitalmarknadsunionen och säkerställa ett snabbt genomförande av de åtgärder som redan överenskommits samt påskynda arbetet med de åtgärder som Eurogruppen identifierade i sitt uttalande från mars 2024 om kapitalmarknadsunionens framtid för att tillhandahålla fördjupade, välfungerande och integrerade europeiska kapitalmarknader till gagn för konsumenter och företag. Förbättra tillgången till lämplig finansiering för företag som vill växa och investera, särskilt innovativa små och medelstora företag, samt ge medborgarna ett större utbud av investeringsmöjligheter på kapitalmarknaderna. Dra nytta av det stöd som unionen erbjuder genom riktade finansieringsinstrument för att göra det lättare för små och medelstora företag att få tillgång till kapital, särskilt i syfte att finansiera innovation och expansion, och därmed maximera effekterna av unionsfinansieringen. Mobilisera riskkapital – särskilt för uppstartsföretag och expanderande företag – genom välfungerande och integrerade europeiska kapitalmarknader för att kanalisera sparande och riskkapital från länder både inom och utanför unionen.

Främja kompetensutveckling och omskolning av arbetskraften samt arbetstillfällen av hög kvalitet för att öka produktiviteten, särskilt mot bakgrund av de demografiska förändringarna, och stödja en rättvis grön och digital omställning. Öka deltagandet på arbetsmarknaden ytterligare, inbegripet genom att förbättra de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna. Förbättra utbildningspolitiken, inbegripet yrkesutbildningen, för att förbättra utbildningsresultaten och säkerställa en bättre matchning mellan efterfrågan på och utbudet av olika kompetenser.

Främja materiella och immateriella investeringar i kritisk teknik, i infrastruktur och på områden med gemensamma prioriteringar, till exempel den digitala och den gröna omställningen, energitrygghet och uppbyggnad av försvarsförmågor, genom att mobilisera privat kapital och säkerställa nödvändiga offentliga investeringar, samtidigt som man undviker snedvridningar på den inre marknaden. Stimulera investeringar i FoU, särskilt genom att underlätta den privata sektorns utgifter genom förbättrade ramvillkor för investeringar, genom att genomföra strukturreformer och genom att förbättra samordningen av offentlig finansiering, även på unionsnivå. Fortsätta att snabbt genomföra återhämtnings- och resiliensplanerna och fullt ut utnyttja de sammanhållningspolitiska programmen. Effektivisera politiska åtgärder som syftar till att öka produktiviteten genom att säkerställa att åtgärder identifieras, samordnas och prioriteras på ett lämligt sätt, inbegripet genom förbättrad styrning, genom att involvera lokala och regionala myndigheter samt genom effektivare användning av nationella produktivitetsnämnder.

2. **Resiliens**

Underlätta integrationen av underrepresenterade grupper, i synnerhet kvinnor, ungdomar, äldre, lågkvalificerade personer, personer med funktionsnedsättning och personer med invandrarbakgrund. Undanröja hinder för arbetskraftsdeltagande, inbegripet genom att förbättra tillgången till och kvaliteten på förskoleverksamhet och barnomsorg samt långvarig vård och omsorg. Vidta åtgärder för att förbättra arbetsvillkor och underlätta kontrollerad laglig migration av tredjelandsmedborgare att få anställning i bristyrken, som ett komplement till en rättvis arbetskraftsrörlighet och tillvaratagande av det arbetskraftsutbud och den kompetens som finns inom unionen.

Stärka förutsättningarna för en hållbar löne- och produktivitetstillväxt i enlighet med nationell praxis och med respekt för arbetsmarknadsparternas roller, särskilt för låg- och medelinkomsttagare; vid löneförhandlingar bör man beakta den relativa konkurrenskraftsutvecklingen och inte bidra till varaktiga skillnader i konkurrenskraft inom euroområdet. Säkerställa att arbetsmarknadsparterna faktiskt är delaktiga i utformningen av politiken och stärka den sociala dialogen;

att främja hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i alla branscher; vid införandet av ny teknik bör man anta ett människocentrerat förhållningssätt.

Stärka incitamenten för arbete genom en förskjutning av skattebördan från arbete, inbegripet genom riktade reformer av skattesystemen och de sociala trygghetssystemen; att vidta åtgärder för att bekämpa fattigdom genom att skydda och stärka adekvata och hållbara system för socialt skydd och social inkludering, inbegripet genom att förbättra tillgången till hållbara bostäder till överkomlig kostnad.

Utveckla och genomföra en övergripande unionsomfattande strategi som ett komplement till och för att sammanföra nationella strategier för effektiv elektrifiering och grön omställning, inbegripet genom en kraftig ökning av produktionen och användningen av förnybar energi och ytterligare nedskärningar av användningen av importerade fossila bränslen; tillräckliga, kostnadseffektiva och effektiva sammankopplingar, särskilt gränsöverskridande sammankopplingar, av elnäten är särskilt viktiga för att koppla samman producenter och konsumenter inom stora geografiska områden; att öka insatserna för att förbättra beredskapen för negativ utveckling, inbegripet klimatförändringar och naturrelaterade och geopolitiska risker, särskilt i de regioner som är mest utsatta för sådana risker.

3. **Makroekonomisk och finansiell stabilitet**

Säkerställa att den årliga nettoutgiftsökningen i varje medlemsstat inte överstiger det tak som rådet rekommenderat för att säkerställa efterlevnaden av det nya finanspolitiska ramverket i syfte att förbättra skuldhållbarheten och främja hållbar ekonomisk tillväxt; detta bör leda till lämpligt differentierade finanspolitiska anpassningar och en totalt sett något kontraktiv finanspolitisk inriktning i euroområdet under 2025 och 2026.

Sträva efter att förbättra kvaliteten och effektiviteten hos utgifts- och inkomståtgärderna vid fastställandet av finanspolitiska strategier. Minska skatteflykt och skatteundandragande, bekämpa aggressiv skatteplanering och anpassa de finanspolitiska strategierna till de politiska målen genom att till exempel omdirigera skattebördan från arbete till mindre snedvridande skattebaser.

Övervaka riskerna för den makroekonomiska stabiliteten när det gäller kvaliteten på tillgångar och omprissättning av tillgångar, inbegripet klimat- och miljörelaterade risker, samt stärka regleringsverktygen för finansförmedling utanför banksektorn för att, beroende på vad som är lämpligt, hantera och begränsa konstaterade risker.

Ta hänsyn till de lärdomar som har dragits av hur de övergripande svaren i unionens ekonomiska politik på covid-19-krisen var utformade och genomfördes när ytterligare åtgärder vidtas för att fördjupa Ekonomiska och monetära unionen (EMU). Göra ytterligare framsteg i arbetet med att fördjupa EMU med full respekt för unionens inre marknad och på ett öppet och transparent sätt gentemot medlemsstater utanför euroområdet; att fortsätta att stärka eurons internationella roll och göra ytterligare framsteg i arbetet med den digitala euron.

Utfärdat i Bryssel den 13 maj 2025.

På rådets vägnar

A. DOMAŃSKI

Ordförande